

ONTWERPBESLUIT DUINEN DEN HELDER-CALLANTSOOG

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Duinen Den Helder-Callantsoog**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van richtlijn 92/43/EEG (prioritaire typen aangeduid met een sterretje):
 - H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")
 - H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
 - H2140 *Vastgelegde ontkalkte duinen met *Empetrum nigrum*
 - H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*
 - H2170 Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)
 - H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
 - H2190 Vochtige duinvalleien
 - H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Duinen Den Helder-Callantsoog**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.
De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van de volgende soorten anders dan vereist ingevolge de in artikel 1 genoemde richtlijn: Tapuit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging West van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT. Terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>. Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Duinen Den Helder-Callantsoog aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Duinen Den Helder-Callantsoog aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Duinen Den Helder-Callantsoog" en onder nummer NL1000009 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. In het aangewezen gebied zijn twee prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn aanwezig.

Dit Habitatrichtlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog (landelijk gebiedsnummer 84). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt de status van de volgende natuurmonumenten¹ bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a. In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Duinen van Den Helder en Callantsoog is aangewezen op 18 februari 1992 (besluitnummer NBLF-92-319, Stcrt. 1992, nr. 47). Het staatsnatuurmonument Duinen van Den Helder en Callantsoog is aangewezen op 25 maart 1992 (NBLF-92-318, Stcrt. 1992, nr. 47).

Het Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog ligt in de provincie Noord-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Den Helder en Zijpe.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Duinen Den Helder-Callantsoog bestaat van noord naar zuid uit de Grafelijkheidsduinen en de Donkere Duinen, de Noordduinen (de strook tussen Den Helder en Callantsoog) en enkele nollenterreintjes en het Kooibosch ten oosten van het Callantsoog. Het noordelijk deel en de nollen zijn restanten van voormalige eilanden. In het noordelijk deel verandert het landschap van west naar oost van de zeereepduinen via een sterk geaccidenteerd landschap met valleicomplexen naar een bosrijke binnenduintrand. Over een groot deel van de duinen ontbreekt een binnenduintrand, hierdoor is een abrupte hoge steile overgang van duinen naar polders aanwezig.

Het gebied heeft goed ontwikkelde duingraslanden. In 1995 is in de Grafelijkheidsduinen een natte duinvallei hersteld en langs de randen uitgebreid. In de Noordduinen zijn in de afgesnoerde strandvlakte bij het Botgat vochtige duinvalleien aanwezig. De nollen behoren tot de Oude Duinen; hier zijn duingraslanden aanwezig.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Duinen Den Helder-Callantsoog behoort tot het Natura2000-landschap 'Duinen'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Duinen Den Helder-Callantsoog is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing, nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.¹

¹ Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

¹ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura2000-gebied is globaal gelegen tussen de bebouwing van Huisduinen in het noorden, het fietspad westelijk van Den Helder, de sportvelden bij Den Helder, de Duinweg van Den Helder naar Callantsoog, de bebouwing van Callantsoog in het oosten, de grens van het Zwanenwater in het zuiden en de duinvoet in het westen. Tevens behoren de Nol bij Abbestede (inclusief de verbindende gronden met het duingebied), het Kooibosch en het Luttickduin tot het Natura2000-gebied.

De voormalige beschermde en staatsnatuurmonumenten Duinen van Den Helder en Callantsoog met een gezamenlijke omvang van 682 ha vallen in het geheel binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog.

De begrenzing van het Habitatrictlijng gebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die ook reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van het (voormalige) natuurmonument opdat dit geheel binnen het Habitatrictlijng gebied valt.
- De zeewaartse begrenzing van het gebied is gelegd op de duinvoet van het buitenduin (zie ook volgende paragraaf), zoals ook gold voor het natuurmonument.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrictlijng gebied is op een aantal plaatsen aangepast:

- Aan de oostzijde van het gebied is langs het Gaatjespad in Den Helder een strook loofbos toegevoegd (1,4 ha) omdat de grens van het (voormalige) natuurmonument dwars door deze strook heen loopt (als grens van het Habitatrictlijng gebied is bij de aanmelding die van het natuurmonument aangehouden).
- Uitbreiding met het natuurontwikkelingsproject “voormalige sportvelden Donkere Duinen” (8,5 ha), dat direct aan de Grafelijkheidsduinen grenst. Het vormt de verbinding tussen het hoofdgebied en een geïsoleerd gelegen deel van het duingebied (onderdeel natuurmonument) langs de Bremstraat. Hier bestaan ontwikkelingsmogelijkheden voor onder meer Vochtige duinvalleien (H2190).
- De voormalige Defensierterreinen Botgat en Falga (5,3 ha) die een integraal onderdeel uitmaken van het duingebied en uitbreidingskansen bieden voor Grijze duinen (*kalkarm*) subtype B (*H2130_B). Zo lang aanwezig, blijven bebouwing en verhardingen uitgezonderd gelet op de algemene exclaveringsformule (zie paragraaf 3.4).
- Nieuwe natuur bij Abbestede (17 ha; eigendom Landschap Noord-Holland), wegens voorkomen van Grijze duinen (*heischraal*) subtype C (*H2130_C). De uitbreiding vormt tevens een schakel in de verbinding tussen het aangemelde hoofdgebied en het deelgebied Abbestede van het (voormalig) natuurmonument. Tot deze uitbreiding was reeds besloten voor de aanmelding in 2003, maar toen slechts ten dele op de kaart aangeduid (zie Reactiedocument 2004, pagina 98).

- Graslanden in eigendom van Staatsbosbeheer (8,8 ha) in aansluiting op het Kooibosch bij Callantsoog ten behoeve uitbreiding Blauwgraslanden (H6410).

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 734 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en van de (voormalig) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** zijn bijvoorbeeld: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura2000- en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (“witte duinen”)

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype witte duinen is momenteel in goede kwaliteit zeldzaam in de Hollandse duinen. De kwaliteit kan worden verbeterd. De verbetering van de kwaliteit is mede van belang voor verbetering van de kwaliteit van habitatype H2130 grijze duinen.

H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (“grijze duinen”)

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) en grijze duinen, *heischraal* (subtype C).

Toelichting Dit is een van de weinige Natura2000- gebieden waar het habitatype grijze duinen nog over een grote oppervlakte in goed ontwikkelde vorm aanwezig is (met bijbehorende fauna, onder andere belangrijke populaties van tapuit (A277), konijn en diverse vlindersoorten) en lokale variaties in vegetatietypen (duinroosvalleien, schapengras- en buntgrasbegroeiingen). Speciale aandacht is vereist voor behoud van de oppervlakte en kwaliteit van grijze duinen, *heischraal* (subtype C) in de ‘nollen’.

H2140 *Vastgelegde ontkalkte duinen met *Empetrum nigrum*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte van duinheiden met kraaihei, *vochtig* (subtype A) is toegestaan ten gunste van habitattypen H2170 kruipwilgstruwelen of H2190 vochtige duinvalleien.

Toelichting Het habitatype duinheiden met kraaihei is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig en is landelijk niet bedreigd.

H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen komt over een kleine oppervlakte in het gebied voor. Uitbreiding van het habitatype is niet wenselijk, omdat het een bedreiging kan vormen voor locaties met een hoge potentie voor onder meer habitatype H2130 grijze duinen, *heischraal* (subtype C). Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.

H2170 Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Goed ontwikkelde begroeiingen van het habitatype kruipwilgstruwelen zijn schaars in het gebied. Uitbreiding is van belang als stapsteen voor planten en dieren tussen de Waddeneilanden en de Hollandse duinen. Potentie voor uitbreiding ligt in grote vallei Botgat en in met abelen begroeide valleien.

- H2180** **Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale kustgebied**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit duinbossen, *vochtig* (subtype B).
Toelichting Het habitatype duinbossen, *vochtig* (subtype B) komt voor in het Kooibosch.
- H2190** **Vochtige duinvalleien**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting Goed ontwikkelde duinvalleibegroeiingen van het habitatype vochtige duinvalleien zijn schaars in het gebied. Uitbreiding van alle 4 de subtypen is van belang als stapsteen voor planten en dieren tussen de Waddeneilanden en de Hollandse duinen. Lokaal bestaat de potentie voor uitbreiding van dit habitatype.
- H6410** **Grasland met *Molonia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting In de binnenduinrand bij het Kooibosch komt het – in de duinen zeldzame – habitatype blauwgraslanden voor. Verbetering is nodig gezien de staat van instandhouding en de bijdrage van het gebied binnen het Natura2000- landschap Duinen.

4.4 Complementaire doelen

De instandhoudingdoelstelling van het Habitatrictlijngebied heeft mede betrekking op een of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en (vogel)soorten zijn gesteld. De rechtsgrondslag voor complementaire doelen is artikel 10a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Het betreft ten eerste vogelsoorten die in het gebied voorkomen, maar het betreffende gebied is niet als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Dit betreft uitsluitend vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) die nog niet in het gebied voorkomen en die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren, maar waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling of vestiging.

De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 Doelendocument (paragraaf 3.3).

In dit geval geldt het volgende complementaire doel:

- A277** **Tapuit**
Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.
Toelichting In de periode 1999-2003 werden jaarlijks 21-29 paren tapuiten geteld. Tapuiten in het habitatype H2130 grijze duinen vormen een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de landelijk gunstige staat van instandhouding.

4.5 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Duinen Den Helder-Callantsoog omvat één beschermd natuurmonument, namelijk Duinen van Den Helder en Callantsoog. Verder omvat het Natura2000-gebied één (voormalige) staatsnatuurmonument, genaamd Duinen van Den Helder en Callantsoog (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage A).

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF-92-319

18 februari 1992

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Duinen van Den Helder en Callantsoog", voorzover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis, en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat dit gebied een schakel vormt in het Nederlandse kustduingebied, welk gebied door een bijzondere combinatie van milieufactoren van internationale betekenis is;

dat het natuurmonument een karakteristiek voorbeeld van het Nederlandse duinlandschap is, zoals dat in de loop der eeuwen is ontstaan als gevolg van een samenloop van natuurlijke factoren en menselijk handelen;

dat het natuurmonument een in ecologisch en landschappelijk opzicht integrerend onderdeel vormt van het duingebied tussen Den Helder en Petten;

dat het natuurmonument wordt gevormd door ten oosten van het strand gelegen duinen, vochtige en droge duinvalleien, duingraslanden, schraallanden, wateren, bossen, struwelen en ruigten, welke onderdelen in biologisch, geomorfologisch, hydrologisch en landschappelijk opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument "Duinen van Den Helder en Callantsoog" wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden die worden bepaald door geologische, geomorfologische en klimatologische omstandigheden;

dat in samenhang met deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden zich een aantal waardevolle levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land minder algemene tot zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument van belang is als broed-, rust- fourageer- en doortrekgebied voor vogels waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten;

dat het natuurmonument van belang is als biotoop voor een groot aantal soorten insecten, amfibieën, reptielen en zoogdieren, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten;

dat het natuurmonument door zijn afwisseling, openheid en reliëf uit een oogpunt van natuurschoon van grote betekenis is;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen de geomorfologische, biologische en hydrologische kenmerken en processen en het natuurschoon, maar ook de bodemkundige gesteldheid en de met bovengenoemde waarden samenhangende cultuurhistorische hoedanigheid, alsmede de voor de fauna noodzakelijke rust worden begrepen;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 19 februari 1991, kenmerk NMF-90-14319, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "Duinen van Den Helder en Callantsoog";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ingezonden beschouwingen, alsmede de ter zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

B E S L U I T :

1. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied bekend onder de naam "Duinen van Den Helder en Callantsoog", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Callantsoog, sectie C nr. 91, 198, sectie D nrs. 101, 439, 440, 1140, 1141, 1204, 1231, 1302, 1316, 1317, 1489, 1498, 1578, 1613, 1649 t/m 1651, 1653 (ged.), sectie E nr. 355 en gemeente Den Helder, sectie C nrs. 9783, 10548, 10549, sectie F, nrs. 273, 597 ged., 648 ged. en 693 ged., een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN169/SN114.
2. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze:
DE PLV. SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING

Behoort bij beschikking
no. NBLF-92-319

1. INLEIDING.

Het natuurmonument "Duinen van Den Helder en Callantsoog" is gelegen in de gemeenten Zijpe en Den Helder en beslaat een oppervlakte van circa 755 ha.

De "Duinen van Den Helder en Callantsoog" bestaan uit staatseigendommen en uit niet in eigendom van de staat zijnde percelen. Wanneer in deze toelichting wordt gesproken van het natuurmonument wordt het gehele natuurmonument bedoeld. Deze toelichting hoort bij de beschikking waarbij de niet in eigendom van de staat zijnde gronden als beschermd natuurmonument worden aangewezen. De integraal hiermee samenhangende percelen in eigendom van de staat worden aangewezen als staatsnatuurmonument.

Het natuurmonument vormt een integrerend onderdeel van het Nederlandse kustduingebied, dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een grote ruimtelijke afwisseling in milieu-omstandigheden en een daarmee samenhangende soortenrijkdom.

Het ligt in het voornemen, zoals neergelegd in de Regeringsbeslissing van het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/1990 21 149, nrs. 2 en 3), de komende jaren alle daarvoor in aanmerking komende delen van het Nederlandse kustduingebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van de natuur- en landschapswaarden van het kustduingebied te bevorderen.

Het natuurmonument bestaat van noord naar zuid uit achtereenvolgens de Grafelijkheidsduinen en de Donkere Duinen, beide bij Den Helder, de Noordduinen (de smalle duinstrook tussen Den Helder en Callantsoog) met de duinvallei het Botgat en tenslotte ten oosten van Callantsoog enkele nollenterreintjes (Luttickduin, Garnekuulheide en Abbestede) en het Kooibosch. Het landschap verandert van west naar oost van de zeereepduinen via een sterk geaccidenteerd landschap met valleicomplexen naar (in het noorden en zuiden) een bosrijke binnenduinrand.

De "Duinen van Den Helder en Callantsoog" bestaan uit een gevarieerd en uitgestrekt duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. Van groot belang zijn de regeneratiemogelijkheden voor vochtige duinvalleimilieus door de recente stopzetting van de waterwinning in de Donkere Duinen.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis, het natuurschoon, de begrenzing, andere voor dit gebied van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing, het huidig gebruik en beheer en het gewenste beheer.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS.

2.1. Geologie, bodem, geomorfologie en hydrologie.

Het natuurmonument bestaat grotendeels uit jonge duinzanden, gelegen op tot de Duinkerke-afzettingen behorende oude duinzanden. In een groot deel van het natuurmonument komen op ongeveer NAP-niveau klei- en veenlagen voor.

De bodem bestaat uit voornamelijk duinvaag- en vlakvaaggronden, met kalkarm en humusarm fijn zand. De bodem van de nollenterreintjes bestaat uit ontkalkte en humusarme nollenzandgronden.

Het natuurmonument behoort geomorfologisch grotendeels tot de Jonge Duinen en bestaat uit gesloten duinenreeksen met deels primaire duinvormen. Bij Callantsoog bereiken duintoppen een hoogte van 28 meter boven NAP. Het Botgat bestaat uit een volledig afgesnoerde (primaire) strandvlakte achter de zeereep. Elders in de Noordduinen bevinden zich vele diepe stuifkuilen en -geulen. In de Grafelijkheidsduinen is sprake van secundaire duinvormen, bestaande uit kamduinenreeksen en één grote, samengestelde uitblazingsvallei met aan de noord- en zuidzijde overgangen naar loopduinen.

De nollenterreintjes bij Callantsoog bestaan voornamelijk uit kopjesduinen, behorend tot de Oude Duinen. De nollenterreintjes zijn restanten van het oude binnenduinlandschap en bestaan net als de ondergrond van een deel van de Jonge Duinen uit voormalige eilanden.

Het Kooibosch bevindt zich in een vochtige vallei op een voormalige strandvlakte. Het is van oorsprong een doorbraakkolk, die in het verleden is ingericht als eendenkooi.

De grondwaterstand in de Grafelijkheids- en Donkere duinen is sinds de stopzetting van de waterwinning in 1980 gestegen. Dit schept gunstige voorwaarden voor regeneratie van vochtige duinmilieus, mede gezien de aanwezigheid van klei- en veenlaagjes op geringe diepte.

Teneinde de waterkwaliteit in het Kooibosch zoveel mogelijk te beschermen tegen de negatieve beïnvloeding als gevolg van intensieve agrarische teeltmethoden (bollenteelt) wordt het polderwater omgeleid. In het Kooibosch wordt de waterstand ten behoeve van de hooilandvegetaties gereguleerd door middel van een stuw met pomp. Bij droog weer daalt het waterpeil, ondanks de stuw, vrij sterk als gevolg van wegzijging naar de omringende polder.

2.2. Flora en vegetatie.

Het natuurmonument kent mede door de bijzondere kenmerken als een in grote delen vrijwel ongeschonden reliëf en variatie in kalkgehalte en de grotendeels natuurlijk fluctuerende waterhuishouding een grote variatie aan plantengemeenschappen. De meeste stadia en overgangen van duinvegetaties zijn aanwezig.

Het natuurmonument behoort vegetatiekundig tot het Waddendistrict, gekenmerkt door o.a. een relatieve kalkarmoede van de bodem en de aanwezigheid van duinheidevegetaties.

De zeereep van het natuurmonument bestaat uit stuifduin- en pioniervegetaties met ondermeer Helm, Biestarwegras en Zeeraket. Landinwaarts komen droge duingraslanden met Duinroos, Fakkelgras en diverse korstmossen voor. Op noordhellingen groeit een vegetatie met Eikvaren, Maanvaren en vele mossen. De graslanden worden afgewisseld met struwelen van Duindoorn, Kruipwilg, Grauwe wilg en Ratelpopulier en droge en vochtige duinheiden op kalkarme bodem met Struik-, Dop- en Kraaiheide en Verfbrem.

Door de effecten van luchtverontreiniging treedt in de graslanden in toenemende mate vergrassing en dichtgroeien met kruipwilg op.

In het zuidelijk deel van de Grafelijkheidsduinen vindt in de verdroogde duinvalleien tengevolge van de grondwaterstijging een herstel van de natte tot vochtige duinvalleimilieus plaats. Hier groeien onder meer Zomp- en Duinrus en Galigaan. Het aantal grondwaterafhankelijke soorten is de afgelopen jaren toegenomen.

Het Botgat betreft een geëgaliseerd en begreppeld, extensief gebruikt duingrasland, terwijl de omgeving ervan bestaat uit vochtige valleien met soortenrijke en gevarieerde lage vegetaties.

In het duingrasland bij het Kooibosch groeit onder meer Gaspeldoorn, Duinpaardebloem en Paashaver.

In het Kooibosch groeit een lage, soortenrijke valleibegroeiing, waarin het aandeel aan vegetaties van voedselarm milieu toeneemt als gevolg van een verschrallingsbeheer. Hier groeien onder meer Breedbladige, Gevlekte en Vleeskleurige orchis, Welriekende nachtorchis, Veenpluis, Moeraszoutgras en Vlozegge.

De nollenterreintjes zijn begroeid met stuifduin- en droge graslandvegetaties, met soorten als Zandblauwtje, Struik-, Dop- en Kraaiheide.

De lage begroeiingen in het Kooibosch worden afgewisseld met diverse typen broekbos en eikenberkenbos. De ondergroei van deze bossen is rijk aan kruiden, paddestoelen en mossen. De Donkere Duinen bestaan uit voornamelijk naaldbos.

Zeldzame en minder algemene plantesoorten die in het natuurmonument voorkomen zijn onder andere: Maanvaren, Stekelbrem, Dwergglas, Kleine ratelaar, Klein tasjeskruid, Hengel, Heidekartelblad, Noordse ogentroost, Kleverige reigersbek, Strandduizendguldenkruid, Blauwe zeedistel, Zeemelkdistel, Rondbladig wintergroen, Bitterkruid, Bleekgele droogbloem, Lidsteng, Galigaan, Veenpluis, Late zegge, Pilzegge, Borstelgras, Walstrobremraap, Grote keverorchis en Breedbladige orchis.

In het natuurmonument komen vele korstmossen voor; in de Grafelijkheidsduinen zijn 19 soorten (vooral Cladonia's) aangetroffen. Verder komen in het natuurmonument vele paddestoelen voor, waaronder in Nederland zeldzamere soorten als Bruinschubbige gordijnzwam, Porfiersatijnzwam, Groensteelsatijnzwam, Kleine berkenrussula en Violetvlekkende melkzwam in het Kooibosch.

2.3. Fauna.

Het natuurmonument vormt een belangrijk broed-, rust-, fourageer- en doortrekgebied voor vogels. Circa 85 soorten broedvogels komen voor,

waaronder minder algemene soorten als Waterral, Watersnip, Houtsnip, Tureluur, Patrijs, Roodborsttapuit en Paapje. De struwelen en bossen in het natuurmonument zijn van belang als broedgebied voor ondermeer Boomvalk en zangvogels, waaronder Bonte en Grauwe vliegenvanger, Braamsluiper, Barmsijs, Bosrietzanger, Wielewaal en Nachtegaal en holenbroeders als Holenduif en Groene specht. In het bos in de Donkere Duinen broedt tevens een kolonie Blauwe reigers. In de meer open duinterreinen broeden ondermeer Bergeend, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Grasmus, Bontbekplevier, Wulp, Tureluur, Grutto en Stormmeeuw. In de vochtige terreindelen in de Grafelijkheidssduinen en in het Kooibosch broeden ondermeer Wintertaling, Slobeend, Kleine karekiet, Rietgors en Waterral. In de Grafelijkheidssduinen vindt een toename plaats van broedvogels van vochtige duinmilieus. Het natuurmonument is door zijn ligging in de Kop van Noord-Holland van bijzonder belang voor vele trekvogels, waarbij met name de bossen een belangrijke rol als rustplaats spelen. Ook vele stand- en zwerfvogels en wintergasten maken buiten de broedtijd gebruik van het duingebied. Hiertoe behoren soorten als Buizerd, Sperwer, Blauwe kiekendief, Smelleken, Witgatje, Groenpootruiter, Bonte kraai, Kramsvogel, Koperwiek, Keep, Sijs en Putter.

In het natuurmonument zijn de volgende zoogdieren aangetroffen: Konijn, Haas, Mol, Ree, Vos, Hermelijn, Wezel, Bunzing, Woelrat, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis, Dwergspitsmuis en Huisspitsmuis.

In het natuurmonument komen reptielen en amfibieën voor, zoals Zandha-
gedis, Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Rugstreeppad en Kleine watersalamander.

De variatie aan ruimtelijke vegetatiestructuren is van belang voor insecten, zoals dagvlinders (waaronder minder algemene soorten zoals Kleine parelmoervlinder, Heideblauwtje en Heidevlinder).

3. NATUURSCHOON.

Het duinlandschap is in zijn algemeenheid één van de meest gave landschappen van Nederland. Het natuurmonument heeft in landschappelijk opzicht een gevarieerd karakter dat wordt gevormd door het wisselend reliëf, de verscheidenheid aan milieu-omstandigheden, de verschillen in terreintypen en overgangen van open duinterrein naar bossen. Het is daarom, mede vanwege de uitgestrektheid van het gebied, uit oogpunt van natuurschoon van grote betekenis.

4. BEGRENZING.

De gronden in het natuurmonument zijn overwegend in eigendom van de Staat (Domeinen en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij), de provincie Noord-Holland, de gemeenten Zijpe en Den Helder, het Waterschap De Aangedijkte Landen en Wieringen en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

Het natuurmonument is globaal gelegen tussen de bebouwing van Huisduinen in het noorden, het fietspad westelijk van Den Helder, de sportvel-

den bij Den Helder, de Duinweg van Den Helder naar Callantsoog, de bebouwing van Callantsoog in het oosten, de grens van het Zwanenwater in het zuiden en de duinvoet in het westen. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee. Tot het natuurmonument behoren voorts het Kooibosch, het Luttickduin en de Nol bij Abbestede.

Binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen huizen en bedrijfsgebouwen vallen als enclaves buiten de begrenzing van het natuurmonument. Ook vallen wegen, met een gesloten verharding, tezamen met de aangrenzende 0,5 m berm, buiten het natuurmonument.

De grens van het natuurmonument is zo gekozen dat er een in landschappelijk, geomorfologisch, hydrologisch en ecologisch opzicht samenhangend geheel van gebiedsdelen onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht. Voor de begrenzing van het natuurmonument zij voorts verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN169/SN114.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN.

Voor (delen van) het natuurmonument zijn de volgende instrumenten werkzaam:

-Streekplan "Kop van Noord-Holland, Texel en het Waddengebied". In dit streekplan, herzien in 1985, is het overgrote deel van het natuurmonument aangeduid als "duin" ten behoeve van zeewering en natuurgebied. Delen van het gebied zijn aangeduid als "waterwingebied", "bos" en "natuurgebied". In voorbereiding is een nieuw streekplan.

-Bestemmingsplannen van de gemeenten Zijpe en Den Helder. In het Zijpese deel vigeren de bestemmingsplannen "Callantsoog 1969", "Landelijk Gebied 1969", "Grote Keeten 1969" en "Uitbreidingsplan in hoofdzaak" (vastgesteld door de gemeenteraad in respectievelijk 1970, 1970, 1970 en 1956). Hier zijn overwegend de volgende bestemmingen van toepassing: "Duinen en strand", "Natuurwetenschappelijk en landschappelijk belangrijk terrein", "Bos", "Water" en "Dijk en dijksbermen". Een herziening van de bestemmingsplannen is in voorbereiding.

In het deel binnen de gemeente Den Helder vigeren de bestemmingsplannen "Uitbreidingsplan in hoofdzaak; vijfde herziening (Duinzoom)", "Uitbreidingsplan in hoofdzaak", "Duinzoom Noord 1980" en "Huisduinen 1972" (vastgesteld door de gemeenteraad in respectievelijk 1965, 1957, 1985 en 1973). Hier zijn overwegend de volgende bestemmingen van toepassing: "Duingebied", "Strand en duinen", "Park, plantsoen en bos", "Natuurgebied", "Waterkering", "Water" en "Terrein voor openbaar nutsbedrijf".

-Grondwaterwet en daarmee samenhangende regelgeving. Het Provinciaal beleid ten aanzien van de grondwaterwinning is krachtens de Grondwaterwet opgenomen in het Grondwaterplan Noord-Holland (1986). Het beleid is gericht op het geheel staken van de duinwaterwinning in de Grafelijkheidsduinen, met uitzondering van een

afwateringsdrain in de Donkere Duinen. Daarmee samenhangende wateroverlast aan de rand van de duinen dient door betrokken instanties ter plaatse met passende waterhuishoudkundige maatregelen te worden bestreden.

-Provinciale verordeningen.

De Verordening Opschriften en Opslag Noord-Holland (1984) is voor het gehele natuurmonument van toepassing en is gericht op de bescherming van het landschapsschoon. Voorts zijn de Duinverordening en de Ontgrondingenverordening Noord-Holland van toepassing.

-Waterstaatswetgeving en Keur.

Op het natuurmonument is het Rijkszeeweringenreglement van toepassing (zie 7).

De Keur van het Waterschap De Aangedijkte Landen en Wieringen is van toepassing op enkele sloten in en om het Kooibosch en heeft betrekking op de wijze van slootonderhoud.

6. RECHTSGEVOLGEN VOOR DE AANWIJZING.

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden. In het algemeen kan worden gesteld dat voor het sinds jaar en dag in het beschermd natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning op grond van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet nodig is. Desalniettemin is het uit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het gebruik en beheer van het beschermd natuurmonument meer te richten op behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

6.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen).

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd.

De vergunningplicht als vermeld in artikel 12 geldt niet alleen voor handelingen binnen het beschermd natuurmonument, maar is in beginsel ook van toepassing op handelingen die buiten het beschermd natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Behoudens bijzondere gevallen, waarmee in dit verband handelingen worden bedoeld die de in de beschikking genoemde wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, zal de aanwijzing geen merkbare gevolgen hebben voor het huidig gebruik en beheer van het aanpalend gebied. Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te geschieden. De aanvraag moet worden gezonden aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag).

De in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen zijn voor een ieder van kracht.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningsplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij de hulp in te roepen van de Consulents Natuur, Bos, Landschap en Fauna van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Deze zal uitsluitend kunnen geven over de vraag of het al dan niet noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten enigszins te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van de handelingen die, getoet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming:

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen als kampeerterreinen, lig- of speelweiden, picknickplaatsen, trainingsplaats voor honden enz.;
- aanleggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen;
- aanleggen of verharderen van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen van enige omvang;
- ontgronden, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, producten of materialen;
- het verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding, (grond)waterkwaliteit of (grond)waterstand ten gevolge kunnen hebben in het natuurmonument;
- het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaand gebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- het gebruik van meststoffen;
- het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;
- het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten niet zijnde het normaal onderhoud;
- handelingen anders dan het normale onderhoud ten behoeve van de zee-
wering;
- het aanleggen of inrichten van oefenterreinen voor militaire doeleinden of ten behoeve van politie-activiteiten;
- het branden van hout, ruigte en het verbranden van afval;
- de uitoefening van de jacht, met uitzondering van de jacht op basis van overeenkomsten aangegaan, c.q. jachtvergunningen verleend voor de datum van deze beschikking.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan).

De Wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een

beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich dat eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het beschermd natuurmonument. Op grond van de Wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

De hoofdlijnen van het voor het natuurmonument gewenste beheer komen in paragraaf 8 aan de orde.

6.3. Rechtsgevolgen ex artikel 16 en 17.

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het beschermd natuurmonument en geldt niet voor de eigenaar, gebruiker en hun huisgenoten, onverminderd het bij de artikelen 12 en 14, derde lid, bepaalde.

Op grond van artikel 16 kunnen handelingen van bezoekers die schade toebrengen aan de waarden van het natuurmonument worden tegengegaan, zoals crossen met motorvoertuigen en/of (brom)fietsen, het betreden van het terrein met niet-aangelijnde honden alsmede het vliegen met ULV's en het beoefenen van de modelvliegsport.

Het verbod van artikel 16 geldt niet, voor zover door derden handelingen worden verricht waarvoor ontheffing ingevolge de Natuurbeschermingswet is verleend of die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst, welke de eigenaar of gebruiker met hen is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument, dan wel na de aanwijzing met inachtneming van de uit artikelen 12 en 14 voor hem voortvloeiende verplichtingen.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is.

Ingevolge dit artikel is het mogelijk (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, af te sluiten ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

7. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER.

Het natuurmonument wordt beheerd door Staatsbosbeheer, Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier, de provincie Noord-Holland en de gemeente Den Helder. Kleine delen worden beheerd door het Waterschap

De Aangedijkte Landen en Wieringen en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

7.1. Natuurbeheer.

In een groot deel van het duingebied bestaat het natuurbeheer voornamelijk uit "niets doen". In een deel van het natuurmonument vindt natuurbeheer plaats op basis van beheersplannen, gericht op behoud en herstel van natuurwaarden.

In de eigendommen van de gemeente Den Helder in de Grafelijkheids- en Donkere Duinen worden aanwezige rasters onderhouden en wordt gedurende het broedseizoen gesurveilleerd. Voor het Hengstenpad is het beheersplan "Duinterrein Hengstenpad" van de gemeente van toepassing. Enkele terreindelen in de Grafelijkheidsduinen zijn enkele malen gemaaid door de werkgroep Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Den Helder. In een groot, afgerasterd deel van de Grafelijkheidsduinen vindt begrazing met Schotse Hooglanders plaats.

Het bosbeheer van de gemeentelijke Donkere Duinen vindt plaats volgens het beheersplan "De Donkere Duinen" in het kader van de bosbijdrage-regeling.

In de eigendommen van de provincie Noord-Holland vindt natuurbeheer plaats op basis van de "Beheersnota 1991-1995". Het bosbeheer in de Donkere Duinen is hierbij gericht op het bevorderen van natuurlijke verjonging. Opslag van Amerikaanse vogelkers wordt verwijderd. De open duinterreinen zijn ingerasterd om terreinslijtage te voorkomen.

De terreinen in eigendom en/of beheer van het Staatsbosbeheer worden beheerd op basis van het "Beheersplan Kooibosch Luttickduin voor de periode 1984 - 1994". In het Kooibosch vindt bosbeheer plaats door middel van periodiek afzetten, herplant en natuurlijke verjonging. De duinheiden en -graslanden worden beweid en plaatselijk (delen van het Luttickduin) gemaaid. De struwelen op droge gronden worden niet beheerd en in het schraalland periodiek teruggezet.

7.2. Zeewering.

Het feitelijk onderhoud van de zeewering vindt sinds 1 april 1990 plaats door het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat en heeft betrekking op het gebied tussen strand en de binnenteen der duinen. Het onderhoud is gericht op instandhouding van het duingebied als hoofdwaterkering en vindt met name plaats in de buitenduinen.

Het onderhoud van de buitenduinen bestaat uit: normaal onderhoud en herstel van stormschade.

Tot het normale onderhoud behoren:

- het aanbrengen van helm en andere duinplanten en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiving van de duinen tegen te gaan en om duinvorming te stimuleren;
- het steken, snoeien en vervoeren van duinbeplantingen teneinde het materiaal aan te planten of aan te wenden om verstuiving tegen te gaan;

- het tijdelijk plaatsen van dagverblijven voor arbeiders;
- het onderhouden en zonodig verplaatsen of opnieuw plaatsen van afsluiteringen aan de duinvoet op het strand;
- het afvlakken van duintoppen om uitgestoven gaten aldaar op te vullen, waarna inplant plaatsvindt;
- het onderhoud aan bestaande wegen en paden en het zo nodig opnieuw uitvoeren van een oppervlaktebehandeling;
- het plaatsen, hebben en onderhouden van peilschalen, meetpalen, kleinschalige meetopstellingen, verbods- en aanduidingsborden;
- kleinschalige suppletie of verplaatsing van zand in de buitenduinen.

Tot de werkzaamheden tot herstel van voor de zeeweringsfunctie ongewenste veranderingen in de buitenduinen (zoals bijvoorbeeld bij stormschade) behoren de volgende, voor het natuurmonument niet schadelijke, werkzaamheden:

- het aanbrengen van een buitenberm aan de zeezijde met beperkte breedte (meestal wordt circa 5 meter aangehouden) op variërende hoogte;
- het opnieuw onder een helling brengen van (gedeelten van) het buitentalud (ter indicatie: meestal wordt een helling van 1 op 4 aangehouden).

Tot de werkzaamheden in geval van calamiteitssituaties worden gerekend de werkzaamheden bij dreigend of dringend gevaar als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900. Van deze werkzaamheden dient terstond melding te worden gedaan bij de Consulente Natuur, Bos, Landschap en Fauna.

Voor bovengenoemde werkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewering in de buitenduinen plaatsvinden is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.

Grootschalige ingrepen ten behoeve van de zeewering, als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, zijn voor zover deze schade aan de natuurwaarden of het natuurschoon veroorzaken of ontsierend zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. In ieder geval vergunningplichtig zijn de volgende werkzaamheden:

- aanleg van nieuwe, verharde dan wel onverharde wegen en paden;
- leggen van onder- of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers en het storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;
- aanbrengen van constructies en installaties noodzakelijk voor waarneming van zeewerende duinen, strand en aangrenzend water;
- uitbreiding van opslagterrein.

Deze opsomming is niet limitatief.

Ingrepen zijn niet vergunningplichtig indien deze zijn opgenomen in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

In de loop van 1992 zullen beheer en eigendom door Rijkswaterstaat formeel worden overgedragen aan het Hoogheemraadschap.

7.3. Waterhuishouding.

Vanaf 1981 is de winning van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening in de Grafelijkheidsduinen stopgezet en is een hydrologische regeneratie gaande. Omdat dit gepaard gaat met wateroverlast bij woonhuizen aan de rand van het natuurmonument is langs de Duinweg een drain aangelegd met een peil van 1,9 meter boven NAP in het westen en 0,75 meter boven NAP in het oosten. Ter voorkoming van de wateroverlast aan sportvelden is tussen sportvelden en duingebied een sloot aangelegd met een peil van deels 0,8 en deels 0,5 meter boven NAP. Overigens vindt in het natuurmonument geen ontwatering plaats.

7.4. Recreatief medegebruik.

De door het Hoogheemraadschap onderhouden zeewering is voor publiek toegankelijk op wegen en paden. De door de provincie en Staatsbosbeheer beheerde terreindelen zijn grotendeels niet toegankelijk. De door de gemeente Den Helder beheerde delen zijn vrij toegankelijk op wegen en paden.

Het natuurmonument wordt jaarlijks door vele recreanten bezocht, die in het gebied verschillende activiteiten ontplooiën. Genoemd kunnen worden wandelen, fietsen, paardrijden, zonnebaden, natuurstudie, trimmen e.d. Met name het toegankelijke deel van de Donkere Duinen vormt een belangrijk wandelgebied voor de bevolking van Den Helder. Het gebied wordt tevens gebruikt als doorgang naar het strand via enkele in de zeereep gelegen toegankelijke slagen. Zowel in het westen als langs de oostzijde van de Grafelijkheids- en Donkere Duinen lopen fietspaden. Verder is het duingebied ontsloten door een aantal wandelpaden. Het door de gemeente Den Helder beheerde terrein wordt door wandelaars en hondenuitlaters veelvuldig buiten wegen en paden betreden, mede door de aanwezigheid van woonwijken grenzend aan de duinen. Op verschillende plaatsen leidt dit tot verstoring en vernieling van natuurwaarden. Door de gemeente Den Helder wordt toezicht op het terrein uitgeoefend.

Het Kooibosch, Luttickduin en de Garnekuulheide zijn, voorzover ingerasterd, niet toegankelijk voor publiek. De niet-ingerasterde delen worden op wegen en paden vrij intensief gebruikt door wandelaars. Enkele personen hebben een levenslang recht van vrije wandeling in het Kooibosch.

De helling van de Streepjesberg wordt gebruikt voor het trainen van honden. Dit gebruik is schadelijk voor het natuurmonument. Een klein deel van de Streepjesberg wordt tevens gebruikt voor schoolbiologie-excursies.

7.5. Jacht.

In de terreinen in onderhoud bij het Hoogheemraadschap is de jacht verhuurd. In het Kooibosch is de jacht niet verhuurd. Wel vindt afschot plaats op grond van een artikel 53-vergunning (Jachtwet) op Fazant, Ekster, Zwarte kraai en Houtduif en overigens ingeval van schade op aangrenzende landbouwgronden. In een deel van de Grafelijkheidsduinen

is de jacht door de Dienst der Domeinen verhuurd. In de overige delen van het natuurmonument vindt geen jacht plaats.

8. GEWENST BEHEER.

Het beheer van het natuurmonument dient gericht te zijn op het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon.

8.1. Gewenst natuurbeheer.

Het is gewenst het beheer te richten op het behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke, geomorfologische, hydrologische en ecologische samenhang van de verschillende gebiedsdelen van het natuurmonument en omringende natuurgebieden.

Daarnaast is het gewenst het beheer waar mogelijk te richten op ontplooiing van natuurlijke potenties van het natuurmonument door verbetering van bestaande of herstel van verdwijnende milieu-omstandigheden. Dit geschiedt door middel van specifieke natuurbouw- en beheersmaatregelen.

In dit verband zijn de volgende beheersmaatregelen gewenst.

De omvorming van naaldbossen en opstanden van niet ter plaatse thuishorende loofbomen naar een meer natuurlijk loofbos dient, bij voorkeur via natuurlijke verjonging plaats te vinden.

De als gevolg van de waterstandsstijging ondergelopen heideterreintjes en eventuele andere laaggelegen vegetaties in de Grafelijkheidsduinen dienen gedeeltelijk te worden afgeplagd teneinde een geschikt milieu te creëren voor pioniervegetaties van vochtige duinvalleimilieus.

Door de waterstandsstijging optredende verruigingseffecten en als gevolg van luchtverontreiniging optredende vergrassing van duingraslanden op verschillende plaatsen in het natuurmonument dient te worden tegengegaan door middel van een beheer van plaggen, maaien en/of begrazing, teneinde een grotere diversiteit in milieu-omstandigheden te bewerkstelligen.

De in de Grafelijkheidsduinen deels nog aanwezige oude schietbaan, alsmede ongewenste bunkers dienen te worden verwijderd, waarna door middel van natuurbouwtechnieken het maaiveld plaatselijk zodanig kan worden verlaagd dat vochtige valleien en duinpoelen ontstaan, dit mede ter compensatie van de afwatering bij sportvelden en Huisduinen.

8.2. Gewenst beheer ten aanzien van de zeewering.

Bij de uitvoering van waterstaatkundige werken in en het beheer van de zeewering is het gewenst dat de natuur- en landschapswaarden worden gespaard en verder tot ontwikkeling kunnen komen, voorzover de veiligheid dit toelaat.

8.3. Gewenst beheer ten aanzien van het recreatief medegebruik.

Het is wenselijk een zonering in ruimte en/of tijd in het recreatief medegebruik van het natuurmonument te bewerkstelligen, voor zover deze niet reeds aanwezig is.

Behoud en versterking van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dient hierbij uitgangspunt te zijn. Enerzijds zal hierbij worden gezien hoe, met inachtneming van voornoemd uitgangspunt, het recreatief medegebruik kan worden gehandhaafd dan wel vergroot. Anderzijds is in knelpuntsituaties verplaatsing dan wel sanering van voor het natuurmonument schadelijke vormen van recreatie gewenst.

Schadelijke vormen van recreatie zijn niet in overeenstemming met het streven de natuurwaarden en het natuurschoon van het natuurmonument te behouden of te herstellen. In het natuurmonument dienen dan ook geen nieuwe schadelijke vormen van recreatie te worden toegelaten.

In verband met het bovenstaande kan nog het volgende worden vermeld.

Kwetsbare duingedeelten dienen, ook in de vrij toegankelijke delen van het natuurmonument, zoveel mogelijk te worden ontzien, bijvoorbeeld door een beperking van de toegankelijkheid tot wegen en paden of door het wegwerken of voorkomen van het ontstaan van sluipwegen. Een uitzondering kan hierbij worden gemaakt voor enkele direct aan woonwijken grenzende duingedeelten, die ook in de toekomst vrij toegankelijk kunnen blijven voor wandelaars. Het gebruik van paden als vrij intensieve toevoerweg naar de strandlagen kan in de toekomst gehandhaafd blijven. Voorts kan worden gedacht aan het inrichten van een of enkele uitzichtpunten op de Streepjesberg. Tevens dient aandacht te worden besteed aan het ongewenste los laten lopen van honden en het gebruik van een deel van het terrein als trainingsplaats voor honden.

Het is wenselijk na te gaan of het aan het natuurmonument grenzende voormalige pompstation bij Huisduinen kan worden benut voor natuureducatieve doeleinden.

8.4. Gewenst beheer ten aanzien van de jacht.

Jacht zal kunnen plaatsvinden wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven dat zodanig wordt gejaagd dat de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan zal een vergunning ex artikel 12 worden verleend. Echter daar waar het beheer van een aangewezen natuurmonument gericht is op spontane ontwikkeling van zo compleet mogelijke ecosystemen met een hoge mate van zelfregulatie en tevens medegebruik grotendeels is uitgesloten, zal geen vergunning ex artikel 12 worden verleend, tenzij zulks in het belang van het natuurbeheer of ter voorkoming en beperking van wildschade noodzakelijk is.

9. INLICHTINGEN.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Consulentenschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna in Noord-Holland (Postbus 3005, 2001 DA Haarlem, telefoon 023-301234).

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Bos, Landschap
en Fauna

NBLF-92-318

25 maart 1992

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende dat het gebied bekend onder de naam "Duinen van Den Helder en Callantsoog" bestaat uit terreinen en wateren welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland en Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Zijpe en Den Helder;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretarissen van Defensie en Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van voornoemde wet;

B E S L U I T :

Het op de bij deze beschikking behorende kaart BN169/SN114 aangegeven gebied, bekend onder de naam "Duinen van Den Helder en Callantsoog", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze,
DE FLV. SECRETARIS-GENERAAL,

A large, stylized handwritten signature in black ink, starting with a vertical line and ending in a long, wavy horizontal stroke.

TOELICHTING

Behoort bij beschikking
no. NBLF-92-318

1. INLEIDING.

Het natuurmonument "Duinen van Den Helder en Callantsoog" is gelegen in de gemeenten Callantsoog en Den Helder en beslaat een oppervlakte van circa 755 ha.

De "Duinen van Den Helder en Callantsoog" bestaan uit staatseigendommen en uit niet in eigendom van de staat zijnde percelen. Wanneer in deze toelichting wordt gesproken van het natuurmonument wordt het gehele natuurmonument bedoeld. Deze toelichting hoort bij de beschikking waarbij de in eigendom van de staat zijnde gronden als staatsnatuurmonument worden aangewezen. De integraal hiermee samenhangende percelen die niet in eigendom van de staat zijn worden aangewezen als beschermd natuurmonument.

Het natuurmonument vormt een integrerend onderdeel van het Nederlandse kustduingebied, dat zich kenmerkt door de aanwezigheid van een grote ruimtelijke afwisseling in milieu-omstandigheden en een daarmee samenhangende soortenrijkdom.

Het ligt in het voornemen, zoals neergelegd in de Regeringsbeslissing van het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/1990 21 149, nrs. 2 en 3), de komende jaren alle daarvoor in aanmerking komende delen van het Nederlandse kustduingebied onder de werking van de Natuurbeschermingswet te brengen. Door middel van deze aanwijzingen wordt beoogd het behoud en herstel van de natuur- en landschapswaarden van het kustduingebied te bevorderen.

Het natuurmonument bestaat van noord naar zuid uit achtereenvolgens de Grafelijkheidsduinen en de Donkere Duinen, beide bij Den Helder, de Noordduinen (de smalle duinstrook tussen Den Helder en Callantsoog) met de duinvallei het Botgat en tenslotte ten oosten van Callantsoog enkele nollenterreintjes (Luttickduin, Garnekuulheide en Abbestede) en het Kooibosch. Het landschap verandert van west naar oost van de zeereepduinen via een sterk geaccidenteerd landschap met valleicomplexen naar in het noorden en zuiden een bosrijke binnenduinstrand.

De "Duinen van Den Helder en Callantsoog" bestaan uit een gevarieerd en uitgestrekt duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. Van groot belang zijn de regeneratiemogelijkheden voor vochtige duinvalleimilieus door de recente stopzetting van de waterwinning in de Donkere Duinen.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis, het natuurschoon, de begrenzing, andere voor dit gebied van kracht zijnde instrumenten, de rechtsgevolgen van de aanwijzing, het huidig gebruik en beheer en het gewenste beheer.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS.

2.1. Geologie, bodem, geomorfologie en hydrologie.

Het natuurmonument bestaat grotendeels uit jonge duinzanden, gelegen op tot de Duinkerke-afzettingen behorende oude duinzanden. In een groot deel van het natuurmonument komen op ongeveer NAP-niveau klei- en veenlagen voor.

De bodem bestaat uit voornamelijk duinvaag- en vlakvaaggronden, met kalkarm en humusarm fijn zand. De bodem van de nollenterreintjes bestaat uit ontcalcite en humusarme nollenzandgronden.

Het natuurmonument behoort geomorfologisch grotendeels tot de Jonge Duinen en bestaat uit gesloten duinenreeksen met deels primaire duinvormen. Bij Callantsoog bereiken duintoppen een hoogte van 28 meter boven NAP. Het Botgat bestaat uit een volledig afgesnoerde (primaire) strandvlakte achter de zeereep. Elders in de Noordduinen bevinden zich vele diepe stuifkuilen en -geulen. In de Grafelijkheidsduinen is sprake van secundaire duinvormen, bestaande uit kamduinenreeksen en één grote, samengestelde uitblazingsvallei met aan de noord- en zuidzijde overgangen naar loopduinen.

De nollenterreintjes bij Callantsoog bestaan voornamelijk uit kopjesduinen, behorend tot de Oude Duinen. De nollenterreintjes zijn restanten van het oude binnenduinlandschap en bestaan net als de ondergrond van een deel van de Jonge Duinen uit voormalige eilanden.

Het Kooibosch bevindt zich in een vochtige vallei op een voormalige strandvlakte. Het is van oorsprong een doorbraakkolk, die in het verleden is ingericht als eendenkooi.

De grondwaterstand in de Grafelijkheids- en Donkere duinen is sinds de stopzetting van de waterwinning in 1980 gestegen. Dit schept gunstige voorwaarden voor regeneratie van vochtige duinmilieus, mede gezien de aanwezigheid van klei- en veenlaagjes op geringe diepte.

Teneinde de waterkwaliteit in het Kooibosch zoveel mogelijk te beschermen tegen de negatieve beïnvloeding als gevolg van intensieve agrarische teeltmethoden (bollenteelt) wordt het polderwater omgeleid. In het Kooibosch wordt de waterstand ten behoeve van de hooilandvegetatie gereguleerd door middel van een stuw met pomp. Bij droog weer daalt het waterpeil, ondanks de stuw, vrij sterk als gevolg van wegzijging naar de omringende polder.

2.2. Flora en vegetatie.

Het natuurmonument kent mede door de bijzondere kenmerken als een in grote delen vrijwel ongeschonden reliëf en variatie in kalkgehalte en de grotendeels natuurlijk fluctuerende waterhuishouding een grote variatie aan plantengemeenschappen. De meeste stadia en overgangen van duinvegetaties zijn aanwezig.

Het natuurmonument behoort vegetatiekundig tot het Waddendistrict, gekenmerkt door o.a. een relatieve kalkarmoede van de bodem en de aanwezigheid van duinheidevegetaties.

De zeereep van het natuurmonument bestaat uit stuifduin- en pioniervegetaties met ondermeer Helm, Biestarwegras en Zeeraket. Landinwaarts komen droge duingraslanden met Duinroos, Fakkelgras en diverse korstmossen voor. Op noordhellingen groeit een vegetatie met Eikvaren, Maanvaren en vele mossen. De graslanden worden afgewisseld met struwelen van Duindoorn, Kruiwilg, Grauwe wilg en Ratelpopulier en

droge en vochtige duinheiden op kalkarme bodem met Struik-, Dop- en Kraaiheide en Verfbrem.

Door de effecten van luchtverontreiniging treedt in de graslanden in toenemende mate vergrassing en dichtgroeien met kruipwilg op.

In het zuidelijk deel van de Grafelijkheidsduinen vindt in de verdroogde duinvalleien tengevolge van de grondwaterstijging een herstel van de natte tot vochtige duinvalleimilieus plaats. Hier groeien onder meer Zomp- en Duinrus en Galigaan. Het aantal grondwaterafhankelijke soorten is de afgelopen jaren toegenomen.

Het Botgat betreft een geëgaliseerd en begreppeld, extensief gebruikt duingrasland, terwijl de omgeving ervan bestaat uit vochtige valleien met soortenrijke en gevarieerde lage vegetaties.

In het duingrasland bij het Kooibosch groeit onder meer Gaspeldoorn, Duinpaardebloem en Paashaver.

In het Kooibosch groeit een lage, soortenrijke valleibegroeiing, waarin het aandeel aan vegetaties van voedselarm milieu toeneemt als gevolg van een verschrallingsbeheer. Hier groeien onder meer Breedbladige-, Gevlekte en Vleeskleurige orchis, Welriekende nachtorchis, Veenpluis, Moeraszoutgras en Vlozegge.

De nollenterreintjes zijn begroeid met stuifduin- en droge graslandvegetaties, met soorten als Zandblauwtje, Struik-, Dop- en Kraaiheide.

De lage begroeiingen in het Kooibosch worden afgewisseld met diverse typen broekbos en eikenberkenbos. De ondergroei van deze bossen is rijk aan kruiden, paddestoelen en mossen. De Donkere Duinen bestaan uit voornamelijk naaldbos.

Zeldzame en minder algemene plantesoorten die in het natuurmonument voorkomen zijn onder andere: Maanvaren, Stekelbrem, Dwergvas, Kleine ratelaar, Klein tasjeskruid, Hengel, Heidekartelblad, Noordse ogentroost, Kleverige reigersbek, Strandduizendguldenkruid, Blauwe zeedistel, Zeemelkdistel, Rondbladig wintergroen, Bitterkruid, Bleekgele droogbloem, Lidsteng, Galigaan, Veenpluis, Late zegge, Pilzegge, Borstelgras, Walstrobremraap, Grote keverorchis en Breedbladige orchis.

In het natuurmonument komen vele korstmossen voor; in de Grafelijkheidsduinen zijn 19 soorten (vooral Cladonia's) aangetroffen. Verder komen in het natuurmonument vele paddestoelen voor, waaronder in Nederland zeldzamere soorten als Bruinschubbige gordijnzwam, Porfiersatijnzwam, Groensteelsatijnzwam, Kleine berkenrussula en Violetvlekkende melkzwam in het Kooibosch.

2.3. Fauna.

Het natuurmonument vormt een belangrijk broed-, rust-, fourageer- en doortrekgebied voor vogels. Circa 85 soorten broedvogels komen voor, waaronder minder algemene soorten als Waterral, Watersnip, Houtsnip, Tureluur, Patrijs, Roodborsttapuit en Paapje. De struwelen en bossen in het natuurmonument zijn van belang als broedgebied voor ondermeer Boomvalk en zangvogels, waaronder Bonte en Grauwe vliegenvanger, Braamsluiper, Barmsijs, Bosrietzanger, Wielewaal en Nachtegaal en holenbroeders als Holenduif en Groene specht. In het bos in de Donkere Duinen broedt tevens een kolonie Blauwe reigers. In de meer open duinterreinen broeden ondermeer Bergeend, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Grasmus, Bontbekplevier, Wulp, Tureluur, Grutto en Stormmeeuw. In de vochtige terreindelen in de Grafelijkheidsduinen en in het Kooibosch broeden ondermeer Wintertaling, Slobeend, Kleine karekiet, Rietgors en Waterral. In de Grafelijkheidsduinen vindt een toename

plaats van broedvogels van vochtige duinmilieus. Het natuurmonument is door zijn ligging in de Kop van Noord-Holland van bijzonder belang voor vele trekvogels, waarbij met name de bossen een belangrijke rol als rustplaats spelen. Ook vele stand- en zwerfvogels en wintergasten maken buiten de broedtijd gebruik van het duingebied. Hiertoe behoren soorten als Buizerd, Sperwer, Blauwe kiekendief, Smelleken, Witgatje, Groenpootruiter, Bonte kraai, Kramsvogel, Koperwiek, Keep, Sijs en Putter.

In het natuurmonument zijn de volgende zoogdieren aangetroffen: Konijn, Haas, Mol, Ree, Vos, Hermelijn, Wezel, Bunzing, Woelrat, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis, Dwergspitsmuis en Huispitsmuis.

In het natuurmonument komen reptielen en amfibieën voor, zoals Zandhaedig, Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Rugstreeppad en Kleine watersalamander.

De variatie aan ruimtelijke vegetatiestructuren is van belang voor insecten, zoals dagvlinders (waaronder minder algemene soorten zoals Kleine parelmoervlinder, Heideblauwtje en Heidevlinder), libellen en sprinkhanen.

3. NATUURSCHOON.

Het duinlandschap is in zijn algemeenheid één van de meest gave landschappen van Nederland. Het natuurmonument heeft in landschappelijk opzicht een gevarieerd karakter dat wordt gevormd door het wisselend reliëf, de verscheidenheid aan milieu-omstandigheden, de verschillen in terreintypen en overgangen van open duinterrein naar bossen. Het is daarom, mede vanwege de uitgestrektheid van het gebied, uit oogpunt van natuurschoon van grote betekenis.

4. BEGRENZING.

De gronden in het natuurmonument zijn grotendeels eigendom van de Staat (Domeinen en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij), de provincie Noord-Holland en de gemeenten Zijpe en Den Helder.

Het natuurmonument is globaal gelegen tussen de bebouwing van Huisduinen in het noorden, het fietspad westelijk van Den Helder, de sportvelden bij Den Helder, de Duinweg van Den Helder naar Callantsoog, de bebouwing van Callantsoog in het oosten, de grens van het Zwanewater in het zuiden en de duinvoet in het westen. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee. Tot het natuurmonument behoren voorts het Kooibosch, het Luttickduin en de Nol bij Abbestede.

Binnen de begrenzing van het natuurmonument gelegen huizen en bedrijfsgebouwen, vallen als enclaves buiten de begrenzing van het natuurmonument. De schietterreinen van Defensie behoren niet tot het natuurmonument. Ook vallen wegen, met een gesloten verharding, tezamen met de aangrenzende 0,5 m berm, buiten het natuurmonument.

De grens van het natuurmonument is zo gekozen dat er een in landschappelijk, geomorfologisch, hydrologisch en ecologisch opzicht samenhangend geheel van gebiedsdelen onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht. Voor de begrenzing van het natuurmonument zij voorts verwezen naar de bij de beschikking behorende kaart BN169/SN114.

5. ANDERE VAN KRACHT ZIJNDE INSTRUMENTEN.

Voor (delen van) het natuurmonument zijn de volgende instrumenten werkzaam:

-Streekplan "Kop van Noord-Holland, Texel en het Waddengebied". In dit streekplan, herzien in 1985, is het overgrote deel van het natuurmonument aangeduid als "duin" ten behoeve van zeewering en natuurgebied. Voorts zijn delen van het terrein aangeduid als "bos", "duin", "natuurgebied", "waterwingebied", "defensie" en "leidingenzone". In voorbereiding is een nieuw streekplan.

-Bestemmingsplannen van de gemeenten Zijpe en Den Helder. In het Zijpese deel vigeren de bestemmingsplannen "Callantsoog 1969", "Landelijk Gebied 1969", "Grote Keeten 1969" en "Uitbreidingsplan in hoofdzaak" (vastgesteld door de gemeenteraad in respectievelijk 1970, 1970, 1970 en 1956). Hier zijn overwegend de volgende bestemmingen van toepassing: "Duinen en strand", "Natuurwetenschappelijk en landschappelijk belangrijk terrein", "Bos", "Water" en "Dijk en dijksbermen".

Een herziening van de bestemmingsplannen is in voorbereiding. In het deel binnen de gemeente Den Helder vigeren de bestemmingsplannen "Uitbreidingsplan in hoofdzaak; vijfde herziening (Duinzoom)", "Uitbreidingsplan in hoofdzaak", "Duinzoom Noord 1980" en "Huisduinen 1972" (vastgesteld door de gemeenteraad in respectievelijk 1965, 1957, 1985 en 1973).

Hier zijn overwegend de volgende bestemmingen van toepassing: "Duingebied", "Strand en duinen", "Park, plantsoen en bos", "Natuurgebied", "Waterkering", "Water" en "Terrein voor openbaar nutsbedrijf".

-Grondwaterwet en daarmee samenhangende regelgeving. Het Provinciaal beleid ten aanzien van de grondwaterwinning is krachtens de Grondwaterwet opgenomen in het Grondwaterplan Noord-Holland (1986). Het beleid is gericht op het geheel staken van de duinwaterwinning in de Grafelijkheidsduinen, met uitzondering van een afwateringsdrain in de Donkere Duinen. Daarmee samenhangende wateroverlast aan de rand van de duinen dient door betrokken instanties ter plaatse met passende waterhuishoudkundige maatregelen te worden bestreden.

-Provinciale verordeningen.

De Verordening Opschriften en Opslag Noord-Holland (1984) is voor het gehele natuurmonument van toepassing en is gericht op de bescherming van het landschapsschoon. Voorts zijn de Duinverordening en de Ontgrondingenverordening Noord-Holland van toepassing.

-Waterstaatswetgeving en Keur.

Op het natuurmonument is het Rijkszeeweringenreglement van toepassing (zie 7).

De Keur van het Waterschap De Aangedijkte Landen en Wieringen is van toepassing op enkele sloten in en om het Kooibosch en heeft betrekking op de wijze van slootonderhoud.

6. RECHTSGEVOLGEN VOOR DE AANWIJZING.

Het beheer van een staatsnatuurmonument is gericht op het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke betekenis (artikel 21, lid 3, van de Natuurbeschermingswet). Voor het

verrichten van handelingen die schadelijk zijn voor het natuurmonument is toestemming op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. Dit geldt in het algemeen niet voor het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik in zijn huidige vorm en intensiteit.

Volgens artikel 16 tesamen met artikel 21, vierde lid, van de Natuurbeschermingswet is het verboden een natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit verbod is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument.

Op grond van artikel 16 kunnen handelingen van bezoekers die schade toebrengen aan de waarden van het natuurmonument worden tegengegaan, zoals crossen met motorvoertuigen en/of (brom)fietsen, het betreden van het terrein met niet-aangelijnde honden alsmede het vliegen met ULV's en het beoefenen van de modelvliegsport.

Het verbod van artikel 16 geldt niet, voor zover door derden handelingen worden verricht waarvoor ontheffing ingevolge de Natuurbeschermingswet is verleend of die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst, welke de eigenaar of gebruiker met hen is aangegaan vóór de aanwijzing als natuurmonument.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is.

Ingevolge dit artikel is het mogelijk (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, af te sluiten ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

7. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER.

Het natuurmonument wordt grotendeels beheerd door Staatsbosbeheer, Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier, de provincie Noord-Holland en de gemeente Den Helder.

7.1. Natuurbeheer.

In een groot deel van het duingebied bestaat het natuurbeheer voornamelijk uit "niets doen". In een deel van het natuurmonument vindt natuurbeheer plaats op basis van beheersplannen, gericht op behoud en herstel van natuurwaarden.

Voor wat betreft de staatseigendommen geldt voorts het volgende. Enkele terreindelen in de Grafelijkheidsduinen zijn enkele malen gemaaid door de werkgroep Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Den Helder. In een groot, afgerasterd deel van de Grafelijkheidsduinen vindt begrazing met Schotse Hooglanders plaats.

De terreinen in eigendom en/of beheer van het Staatsbosbeheer worden beheerd op basis van het "Beheersplan Kooibosch Luttickduin voor de periode 1984 - 1994". In het Kooibosch vindt bosbeheer plaats door middel van periodiek afzetten, herplant en natuurlijke verjonging. De duinheiden en -graslanden worden beweid en plaatselijk (delen van het Luttickduin) gemaaid. De struwelen op droge gronden worden niet beheerd en in het schraalland periodiek teruggezet.

7.2. Zeewering.

Het feitelijk onderhoud van de zeewering vindt sinds 1 april 1990 plaats door het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat en heeft betrekking op het gebied tussen strand en de binnenteen der duinen. Het onderhoud is gericht op instandhouding van het duingebied als hoofdwaterkering en vindt met name plaats in de buitenduinen.

Het onderhoud van de buitenduinen bestaat uit: normaal onderhoud en herstel van stormschade.

Tot het normale onderhoud behoren:

- het aanbrengen van helm en andere duinplanten en het plaatsen van rijsschuttingen en andere middelen om verstuiving van de duinen tegen te gaan en om duinvorming te stimuleren;
- het steken, snoeien en vervoeren van duinbeplantingen teneinde het materiaal aan te planten of aan te wenden om verstuiving tegen te gaan;
- het tijdelijk plaatsen van dagverblijven voor arbeiders;
- het onderhouden en zonodig verplaatsen of opnieuw plaatsen van afrasteringen aan de duinvoet op het strand;
- het afvlakken van duintoppen om uitgestoven gaten aldaar op te vullen, waarna inplant plaatsvindt;
- het onderhoud aan bestaande wegen en paden en het zo nodig opnieuw uitvoeren van een oppervlaktebehandeling;
- het plaatsen, hebben en onderhouden van peilschalen, meetpalen, kleinschalige meetopstellingen, verbods- en aanduidingsborden;
- kleinschalige suppletie of verplaatsing van zand in de buitenduinen.

Tot de werkzaamheden tot herstel van voor de zeeweringsfunctie ongewenste veranderingen in de buitenduinen (zoals bijvoorbeeld bij stormschade) behoren de volgende, voor het natuurmonument niet schadelijke, werkzaamheden:

- het aanbrengen van een buitenberm aan de zeezijde met beperkte breedte (meestal wordt circa 5 meter aangehouden) op variërende hoogte;
- het opnieuw onder een helling brengen van (gedeelten van) het buitentalud (ter indicatie: meestal wordt een helling van 1 op 4 aangehouden).

Tot de werkzaamheden in geval van calamiteitssituaties worden gerekend de werkzaamheden bij dreigend of dringend gevaar als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900. Van deze werkzaamheden dient terstond melding te worden gedaan bij de Consulente Natuur, Bos, Landschap en Fauna.

Voor bovengenoemde werkzaamheden die ten behoeve van het instandhouden van de zeewering in de buitenduinen plaatsvinden is geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet nodig.

Grootschalige ingrepen ten behoeve van de zeewering, als bedoeld in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, zijn voor zover deze schade aan de natuurwaarden of het natuurschoon veroorzaken of ontsierend zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet. In ieder geval vergunningplichtig zijn de volgende werkzaamheden:

- aanleg van nieuwe, verharde dan wel onverharde wegen en paden;
- leggen van onder- of bovengrondse (pers)leidingen;
- slopen van bunkers en het storten van puin;
- aanleg van duinvoetverdedigingen;

- aanbrengen van constructies en installaties noodzakelijk voor waarneming van zeeerende duinen, strand en aangrenzend water;
- uitbreiding van opslagterrein.

Deze opsomming is niet limitatief.

In de loop van 1992 zullen beheer en eigendom door Rijkswaterstaat formeel worden overgedragen aan het Hoogheemraadschap.

7.3. Waterhuishouding.

Vanaf 1981 is de winning van grondwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening in de Grafelijkheidsduinen stopgezet en is een hydrologische regeneratie gaande. Omdat dit gepaard gaat met wateroverlast bij woonhuizen aan de rand van het natuurmonument is langs de Duinweg een drain aangelegd met een peil van 1,9 meter boven NAP in het westen en 0,75 meter boven NAP in het oosten. Ter voorkoming van de wateroverlast aan sportvelden is tussen sportvelden en duingebied een sloot aangelegd met een peil van deels 0,8 en deels 0,5 meter boven NAP. Overigens vindt in het natuurmonument geen ontwatering plaats.

7.4. Recreatief medegebruik.

De door het Hoogheemraadschap onderhouden zeekering is voor publiek toegankelijk op wegen en paden. De door de provincie en Staatsbosbeheer beheerde terreindelen zijn grotendeels niet toegankelijk. De door de gemeente Den Helder beheerde delen zijn vrij toegankelijk op wegen en paden.

Het natuurmonument wordt jaarlijks door vele recreanten bezocht, die in het gebied verschillende activiteiten ontplooiën. Genoemd kunnen worden wandelen, fietsen, paardrijden, zonnebaden, natuurstudie, trimmen e.d. Met name het toegankelijke deel van de Donkere Duinen vormt een belangrijk wandelgebied voor de bevolking van Den Helder. Het gebied wordt tevens gebruikt als doorgang naar het strand via enkele in de zeeleep gelegen toegankelijke slagen. Zowel in het westen als langs de oostzijde van de Grafelijkheids- en Donkere Duinen lopen fietspaden. Verder is het duingebied ontsloten door een aantal wandelpaden. Het door de gemeente Den Helder beheerde terrein wordt door wandelaars en hondenuitlaters veelvuldig buiten wegen en paden betreden, mede door de aanwezigheid van woonwijken grenzend aan de duinen. Op verschillende plaatsen leidt dit tot verstoring en vernieling van natuurwaarden. Door de gemeente Den Helder wordt toezicht op het terrein uitgeoefend.

Het Kooibosch, Luttickduin en de Garnekuulheide zijn, voorzover ingerasterd, niet toegankelijk voor publiek. De niet-ingerasterde delen worden op wegen en paden vrij intensief gebruikt door wandelaars. Enkele personen hebben een levenslang recht van vrije wandeling in het Kooibosch.

De helling van de Streepjesberg wordt gebruikt voor het trainen van honden. Dit gebruik is schadelijk voor het natuurmonument. Een klein deel van de Streepjesberg wordt tevens gebruikt voor schoolbiologie-excursies.

7.5. Defensie.

In het noordelijk deel van de Grafelijkheidsduinen bevindt zich een stormbaan die enkele keren per jaar door Defensie wordt gebruikt ten behoeve van oefeningen. Door het ontbreken van een goed beheer vertoont dit terrein een verloederde indruk. De schietterreinen Falga en Botgat vormen geen onderdeel van het natuurmonument maar zijn er wel op van invloed in verband met geluidbelasting en onveilige zones. De terreinen zijn gedurende een groot deel van het jaar in gebruik, tenzij het zicht slecht is. Van 1 juli tot 27 augustus, alsmede 's avonds, 's nachts en in de weekeinden wordt niet geschoten.

7.6. Jacht.

In de terreinen in onderhoud bij het Hoogheemraadschap is de jacht verhuurd. In het Kooibosch is de jacht niet verhuurd. Wel vindt afschot plaats op grond van een artikel 53-vergunning (Jachtwet) op Fazant, Ekster, Zwarte kraai en Houtduif en overigens ingeval van schade op aangrenzende landbouwgronden. In een deel van de Grafelijkheidsduinen is de jacht door de Dienst der Domeinen verhuurd. In de overige delen van het natuurmonument vindt geen jacht plaats.

8. GEWENST BEHEER.

Het beheer van het natuurmonument dient gericht te zijn op het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon.

8.1. Gewenst natuurbeheer.

Het is gewenst het beheer te richten op het behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke, geomorfologische, hydrologische en ecologische samenhang van de verschillende gebiedsdelen van het natuurmonument en omringende natuurgebieden. Daarnaast is het gewenst het beheer waar mogelijk te richten op ontplooiing van natuurlijke potenties van het natuurmonument door verbetering van bestaande of herstel van verdwijnende milieuomstandigheden. Dit geschiedt door middel van specifieke natuurbouw- en beheersmaatregelen.

In dit verband zijn de volgende beheersmaatregelen gewenst.

De omvorming van naaldbossen en opstanden van niet ter plaatse thuishorende loofbomen naar een meer natuurlijk loofbos dient, bij voorkeur via natuurlijke verjonging plaats te vinden.

De als gevolg van de waterstandsstijging ondergelopen heide-terreintjes en eventuele andere laaggelegen vegetaties in de Grafelijkheidsduinen dienen gedeeltelijk te worden afgeplagd teneinde een geschikt milieu te creëren voor pioniervegetaties van vochtige duinvalleimilieus.

Door de waterstandsstijging optredende verzuuringseffecten en als gevolg van luchtverontreiniging optredende vergrassing van duingraslanden op verschillende plaatsen in het natuurmonument dient te worden tegengegaan door middel van een beheer van pluggen, maaien en/of begrazing, teneinde een grotere diversiteit in milieu-omstandigheden te bewerkstelligen.

De in de Grafelijkheidsduinen deels nog aanwezige oude schietbaan, alsmede ongewenste bunkers dienen te worden verwijderd, waarna

door middel van natuurbouwtechnieken het maaiveld plaatselijk zodanig kan worden verlaagd dat vochtige valleien en duinpoelen ontstaan, dit mede ter compensatie van de afwatering bij sportvelden en Huisduinen.

8.2. Gewenst beheer ten aanzien van de zeewering.

Bij de uitvoering van waterstaatkundige werken in en het beheer van de zeewering is het gewenst dat de natuur- en landschapswaarden worden gespaard en verder tot ontwikkeling kunnen komen, voorzover de veiligheid dit toelaat.

8.3. Gewenst beheer ten aanzien van het recreatief medegebruik.

Het is wenselijk een zonering in ruimte en/of tijd in het recreatief medegebruik van het natuurmonument te bewerkstelligen, voor zover deze niet reeds aanwezig is.

Behoud en versterking van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dient hierbij uitgangspunt te zijn. Enerzijds zal hierbij worden gezien hoe, met inachtneming van voornoemd uitgangspunt, het recreatief medegebruik kan worden gehandhaafd dan wel vergroot. Anderzijds is in knelpuntsituaties verplaatsing dan wel sanering van voor het natuurmonument schadelijke vormen van recreatie gewenst.

Schadelijke vormen van recreatie zijn niet in overeenstemming met het streven de natuurwaarden en het natuurschoon van het natuurmonument te behouden of te herstellen. In het natuurmonument dienen dan ook geen nieuwe schadelijke vormen van recreatie te worden toegelaten.

In verband met het bovenstaande kan nog het volgende worden vermeld.

Kwetsbare duingedeelten dienen, ook in de vrij toegankelijke delen van het natuurmonument, zoveel mogelijk te worden ontzien, bijvoorbeeld door een beperking van de toegankelijkheid tot wegen en paden of door het wegwerken of voorkomen van het ontstaan van sluippaden. Een uitzondering kan hierbij worden gemaakt voor enkele direct aan woonwijken grenzende duingedeelten, die ook in de toekomst vrij toegankelijk kunnen blijven voor wandelaars. Het gebruik van paden als vrij intensieve toevoerweg naar de strandslagen kan in de toekomst gehandhaafd blijven.

Voorts kan worden gedacht aan het inrichten van een of enkele uitzichtpunten op de Streepjesberg. Tevens dient aandacht te worden besteed aan het ongewenste los laten lopen van honden en het gebruik van een deel van het terrein als trainingsplaats voor honden.

Het is wenselijk na te gaan of het aan het natuurmonument grenzende voormalige pompstation bij Huisduinen kan worden benut voor natuureducatieve doeleinden.

8.4. Gewenst beheer ten aanzien van defensie.

De aanwijzing als natuurmonument is niet van invloed op het huidige gebruik en beheer door Defensie.

Het is evenwel wenselijk te bezien hoe door een betere inrichting

en gericht beheer van het Defensie-oefenterrein bij Huisduinen de belangen van natuur en recreatie duurzaam kunnen worden gewaarborgd. Behoud en versterking van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon dient hierbij uitgangspunt te zijn. Voorts is het gewenst te bezien hoe de rustversturende invloed van de schietterreinen Botgat en Falga op het natuurmonument kan worden verminderd, bijvoorbeeld door sanering of concentratie van de schietactiviteiten.

8.5. Gewenst beheer ten aanzien van de jacht.

Jacht zal kunnen plaatsvinden wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven dat zodanig wordt gejaagd dat de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan zal een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet worden verleend. Echter daar waar het beheer van een aangewezen natuurmonument gericht is op spontane ontwikkeling van zo compleet mogelijke ecosystemen met een hoge mate van zelfregulatie en tevens medegebruik grotendeels is uitgesloten, zal geen vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet worden verleend, tenzij zulks in het belang van het natuurbeheer of ter voorkoming en beperking van wildschade noodzakelijk is.

9. INLICHTINGEN.

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Consulentenschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna in Noord-Holland (Postbus 3005, 2001 DA Haarlem, telefoon 023-301234).